

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 42/2010-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 2. februára 2010 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. J. K., K., a B. S., K., vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Sociálnej poisťovne, ústredie, Bratislava, a Sociálnej poisťovne, pobočka Košice, v konaní vedenom pod sp. zn. 536 0181280 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. J. K. a B. S. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. januára 2010 doručená sťažnosť Ing. J. K. (ďalej len „sťažovateľ“) a B. S. (ďalej len „sťažovateľka“, spolu len „sťažovatelia“) vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl.

1 ústavy a práva podľa čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Sociálnej poisťovne, ústredie, Bratislava (ďalej len „Sociálna poisťovňa“), a Sociálnej poisťovne, pobočka Košice (ďalej len „pobočka Sociálnej poisťovne“), v konaní vedenom pod sp. zn. 536 0181280.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že je „*splnomocneným zástupcom*“ sťažovateľky v konaní pred pobočkou Sociálnej poisťovne, ktoré sa uskutočnilo 16. novembra 2009 a jeho predmetom bolo posudzovanie zdravotného stavu (invalidity) sťažovateľky.

Sťažovateľ „*chcel priebeh posudzovania nahrávať na audio záznam*“, pretože posudkový lekár, ktorý posudzoval zdravotný stav sťažovateľky, už predtým 30. apríla 2008 „*pozmenil resp. neuviedol*“ niektoré skutočnosti, ktoré mali vplyv na nesprávne posúdenie jej zdravotného stavu.

Posudkový lekár však odmietol posudzovať jej zdravotný stav, ak sťažovateľ nevypne „*audiozáznamník*“.

Na základe uvedeného podal sťažovateľ riaditeľovi pobočky Sociálnej poisťovne sťažnosť, v ktorej namietal, že postup posudkového lekára bol v „*rozpore s čl. 26 ústavy*“. Riaditeľ pobočky na jeho sťažnosť odpovedal podaním sp. zn. RP – 13/2009-2 z 9. decembra 2009, v ktorom jeho sťažnosť odmietol ako neopodstatnenú.

Sťažovatelia ďalej v sťažnosti podrobne uvádzajú dôvody, v čom vidia porušenie svojich základných práv podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy v spojení s čl. 1 ústavy a práva podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru, a navrhujú ústavnému súdu, aby rozhodol týmto nálezom:

„Právo navrhovateľov na slobodné prijímanie a rozširovanie informácií pomocou zvukového záznamu zakotvené v článku 26 ods. 1.) a 2.) a čl. 1.) ústavy SR, a právo na slobodu prejavu zakotvené v čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo postupom Sociálnej poisťovne-ústredie... Bratislava a Sociálnej poisťovne pobočky Košice... porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva navrhovateľom symbolické finančné zadosťučinenie vo výške 1 Euro.

Odporcovia sú povinní nahradiť navrhovateľom trovy právneho zastúpenia.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľov, že postupom ústredia a pobočky Sociálnej poisťovne pri posudzovaní zdravotného stavu sťažovateľky v spojení s postupom posudkového lekára, ktorý neumožnil sťažovateľovi nahrávať si priebeh tohto konania na audiozáznam, boli porušené ich označené práva podľa ústavy a dohovoru.

Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv alebo slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a

slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Podstatou účinnej ochrany základných práv a slobôd občana je okrem iného aj opravný prostriedok, ktorý má fyzická osoba alebo právnická osoba k dispozícii vo vzťahu k tomu základnému právu alebo slobode, porušenie ktorých sa namieta, a ktorý jej umožňuje odstrániť ten stav, v ktorom vidí porušenie svojho základného práva alebo slobody (I. ÚS 118/04).

Uvedený záver potvrdzuje aj § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy (všeobecné) súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí a opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon.

Podľa § 7 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) v občianskom súdnom konaní súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci.

Podľa § 244 OSP v správnom súdnictve preskúmavajú súdy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy.

Podľa § 250v ods. 1 OSP fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že bola ukrátená na svojich právach a právom chránených záujmoch nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, ktorý nie je rozhodnutím, a tento zásah bol zameraný priamo proti nej alebo v jeho dôsledku bol proti nej priamo vykonaný, môže sa pred súdom domáhať ochrany proti zásahu, ak taký zásah alebo jeho dôsledky trvajú alebo hrozí jeho opakovanie.

Z citovaných právnych noriem vyplýva, že vo vzťahu k namietanému údajnému nezákonnému postupu Sociálnej poisťovne ako orgánu verejnej správy je teda na základe návrhu sťažovateľov oprávnený rozhodnúť v rámci správneho súdnictva všeobecný súd. Túto právomoc všeobecného súdu nemožno nahradiť konaním pred ústavným súdom (mutatis mutandis IV. ÚS 78/04).

Ústava a zákon o ústavnom súde vylučujú, aby si sťažovateľ vyberal spôsob ochrany svojho základného práva a orgán, pred ktorým ho uplatní, čo je vyjadrené princípom subsidiarity právomoci ústavného súdu. Princíp subsidiarity je v prípade sťažovateľov aj v dôsledku účinnosti zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v neskorších predpisov (ďalej len „zákon o slobode informácií“) rozšírený aj na ochranu základného práva podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru v konaní pred orgánom verejnej správy a súdom vykonávajúcim svoju právomoc v správnom súdnictve (obdobne m. m. II. ÚS 147/02).

Správny súd musí preskúmať napadnutý postup Sociálnej poisťovne a rozhodnúť o tom, či bol, alebo nebol v súlade s platným právnym poriadkom vrátane jeho časti, v ktorej je upravené a konkretizované základné právo na informácie, ktorého porušenie sťažovatelia namietajú. Takáto právomoc správneho súdnictva vylučuje právomoc ústavného súdu (princíp subsidiarity). Sťažovatelia tiež nevyužili účinné právne možnosti ochrany svojho základného práva na informácie aj podľa zákona o slobode informácií (podali iba sťažnosť podľa zákona č. 152/1998 Z. z. o sťažnostiach v znení zákona č. 164/2008 Z. z.) a rozhodli sa požiadať o ochranu svojich práv priamo ústavný súd. Takýto postup však ústava a zákon o ústavnom súde nepripúšťajú.

Podľa § 1 zákona o slobode informácií tento zákon upravuje podmienky, postup a rozsah slobodného prístupu k informáciám. V poznámke k tomuto ustanoveniu je citovaný aj čl. 26 ústavy, ktorá síce nemá normatívnu povahu, ale vyjadruje zámer zákonodarcu, čo sa týka účelu zákona o slobode informácií, chrániť aj reálne uplatnenie čl. 26 ústavy.

Ústavný súd vychádzajúc z uvedených právnych záverov a skutkového stavu opísaného sťažovateľmi rozhodol, že v predmetnej veci nie je daná jeho právomoc (čl. 127 ods. 1 ústavy v spojení s § 25 ods. 2 a § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde), a preto sťažnosť sťažovateľov po predbežnom prerokovaní odmietol pre nedostatok svojej právomoci (podobne napr. II. ÚS 147/02, IV. ÚS 49/04, II. ÚS 59/04 alebo IV. ÚS 78/04).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. februára 2010